

CONSILIUL LEGISLATIV

Biroul permanent al Senatului

Bp. 551 / 21.11.2024

Biroul permanent al Senatului

627 / 3.12.2024

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru reglementarea meșteșugurilor tradiționale sau populare

Analizând propunerea legislativă pentru reglementarea meșteșugurilor tradiționale sau populare (b551/28.10.2024), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/4505/30.10.2024 și înregistrat la Consiliul Legislativ cu nr. D1168/30.10.2024,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, și al art. 29 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect reglementarea cadrului legal pentru recunoașterea statutului de meșteșugar tradițional, a drepturilor și obligațiilor meșteșugarilor tradiționali, precum și a Uniunii Naționale a Meșteșugarilor Tradiționali (Meșterilor Populari) din România, în scopul conservării, protejării, promovării și valorificării meșteșugurilor și culturii tradiționale.

2. Propunerea legislativă face parte din categoria legilor ordinare, prima Cameră sesizată fiind Senatul, în conformitate cu dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Întrucât aplicarea măsurilor preconizate prin prezenta propunere legislativă va avea implicații asupra bugetului de stat, în măsura în care intră în vigoare în cursul prezentului exercițiu financiar, semnalăm că este obligatorie solicitarea unei informări din partea Guvernului, potrivit prevederilor art. 111 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Totodată, sunt incidente prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la obligativitatea întocmirii unei fișe financiare, cu respectarea condițiilor prevăzute de art. 21 din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În acest sens, semnalăm faptul că prin Decizia nr. 331/2019, Curtea Constituțională a reținut că, *„lipsind fișa financiară (inițială și reactualizată) nu se poate trage decât concluzia că la adoptarea legii s-a avut în vedere o sursă de finanțare incertă, generală și lipsită de un caracter obiectiv și efectiv, nefiind așadar reală”*.

5. Analizând conținutul propunerii legislative, precizăm că, pentru a asigura legislației interne o cât mai bună înțelegere și, implicit, o aplicare corectă, este esențial ca redactarea acesteia să fie una de calitate. Referitor la acest aspect, menționăm că, potrivit art. 6 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„Proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă. Soluțiile pe care le cuprinde trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”*.

6. Menționăm că propunerea legislativă nu se conformează prevederilor cuprinse în Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la art. 8 alin. (4) teza I - *„Textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce”* - și la art. 36 alin. (1) - *„Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc (...)”*.

Din analiza soluțiilor legislative preconizate, așa cum se va arăta *infra*, s-a constatat că se instituie reguli insuficient conturate, care sunt de natură să conducă la interpretări ale textelor propuse care generează dificultăți în procesul de aplicare a acestora.

7. Textul propunerii legislative este structurat pe capitole, deși aceasta este de relativ mică întindere, iar unele capitole, precum Capitolul IV și V, sunt alcătuite doar dintr-un singur articol, contrar normelor de tehnică legislativă.

De asemenea, unele articole au denumiri marginale, or, potrivit art. 47 alin. (5) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, acestea se uzitează doar în cazul codurilor și al legilor de mare întindere.

Față de cele arătate mai sus, este necesar să se renunțe la alcătuirea pe capitole a propunerii legislative, precum și la folosirea denumirilor marginale la unele articole.

8. Întrucât prevederile art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „*În limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni*”, precum și faptul că normele de tehnică legislativă nu agreează folosirea parantezelor, este necesară revederea textului propunerii, inclusiv a titlului acesteia, referitor la utilizarea unor expresii precum „meșteșugurilor tradiționale sau populare”, „meșteșugar tradițional sau popular”, „Meșteșug popular (tradițional)”, „Meșteșugar popular (tradițional)”, „Produse meșteșugărești populare”, „meșteșugarilor tradiționali (meșterilor populari)”, „meșteșugurilor tradiționale”, „produselor meșteșugărești tradiționale”, „meșteșugarilor tradiționali” etc. și asigurarea unității terminologice.

9. **Titlul** are o redactare improprie stilului normativ, motiv pentru care sugerăm ca acesta să fie revăzut și reformulat, eventual în sensul că legea privește desfășurarea activităților meșteșugărești tradiționale.

10. La **art. 1**, întrucât propunerea legislativă are caracter de lege specială în raport cu actele normative în vigoare în baza cărora meșteșugarii tradiționali își desfășoară activitatea (cum ar fi Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, republicată, cu modificările ulterioare, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, aprobată, cu modificări și completări prin

Legea nr. 182/2016, cu modificările și completările ulterioare sau Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare), propunem înlocuirea expresiei „cadrul general” cu expresia „cadrul **legal**”.

Totodată, având în vedere că propunerea se raportează la Uniunea Națională a Meșteșugarilor Tradiționali (Meșterilor Populari), iar nu la „structuri reprezentative ale meșteșugarilor tradiționali din România”, este necesară redactarea textului în mod corespunzător.

11. La art. 2 lit. a), pentru rigoarea redactării, propunem înlocuirea sintagmei „activitatea manuală de realizare a unor obiecte” cu expresia „activitatea de **realizare manuală** a unor obiecte”.

În plus, este necesară eliminarea cuvântului „ereditar” din cadrul sintagmei „transmise ereditar din generație în generație”, care este impropriu folosit în context.

La **lit. b),** pentru o exprimare corectă în context, propunem ca expresia „realizate în urma exercitării unui meșteșug” să fie substituită prin sintagma „realizate **prin desfășurarea unei activități meșteșugărești**”.

La **lit. c),** menționăm că spre deosebire de legislația anterioară, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.44/2008, respectiv Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului nu mai utilizează expresia „asociații familiale”, ci se referă la **întreprinderile** familiale, motiv pentru care este necesară corelarea din punct de vedere conceptual cu actele normative amintite anterior.

Propunem eliminarea **lit. d),** întrucât propunerea legislativă nu utilizează expresia definită și, prin urmare, aceasta este inutilă. De altfel, în mod corect, textul ar fi trebuit să se refere la „persoane juridice de drept privat fără scop lucrativ”, iar nu la „ong-uri sau forme asociative fără scop patrimonial, cu personalitate juridică”.

La **lit. e),** semnalăm că definiția de față este diferită de cea stabilită la art. 2 lit. d) din Legea 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial, potrivit căreia marca tradițională distinctivă reprezintă „*elementul specific de autenticitate al expresiei culturale tradiționale pe care o definește ca fiind reprezentativă pentru un grup de creatori, interpreți ori meșteșugari tradiționali, păstrători sau transmițători ai elementelor patrimoniului cultural imaterial*”.

Totodată, menționăm că, potrivit art. 8 alin. (2) din legea sus-menționată, marca tradițională distinctivă **se omologhează de către Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale**, aceasta **putând fi reprezentată și ca însemn grafic**, conform alin. (3) al aceluiași articol.

Prin urmare, este necesară corelarea cu prevederile Legii 26/2008, eventual prin realizarea unei trimiteri la art. 2 lit. d) din această lege.

Observația de mai sus privind necesitatea punerii de acord a textului referitor la marca tradițională distinctivă cu prevederile Legii 26/2008 este valabilă și pentru **art. 9**.

12. La **art. 3**, întrucât textul are un caracter declarativ, iar nu normativ, propunem eliminarea acestuia.

13. La **art. 4 alin. (1)**, precizăm că, potrivit art. 49 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, *„Dacă textul unui articol sau alineat conține enumerări prezentate distinct, acestea se identifică prin utilizarea literelor alfabetului românesc și nu prin liniuțe sau alte semne grafice”*.

Formulăm prezenta observație pentru toate situațiile asemănătoare.

La **alin. (2)**, învederăm că textul se referă la statutul de meșteșugar tradițional, în timp ce alin. (1) se referă la calitatea de meșteșugar tradițional. Este necesar ca, pentru o redactare unitară din punct de vedere terminologic, să se utilizeze aceeași termeni.

Reiterăm această observație pentru **art. 5 partea introductivă**.

Totodată, pentru rigoarea redactării, propunem ca norma preconizată pentru alin. (2) să fie redată astfel:

„(2) Dosarul de candidatură pentru obținerea statutului de meșteșugar popular se **depune** la direcțiile județene de cultură **în format letric sau electronic**”.

La **alin. (3)**, sugerăm să se analizeze dacă nu este impropriu ca textul să se refere la **„autenticitatea procesului de producție”**, în principiu această caracteristică privind produsele.

14. La **art. 7 alin. (1)**, din modul în care este redactat textul s-ar putea interpreta în sensul că meșteșugarii care nu sunt înscriși în Registrul Național al Meșteșugarilor Populari nu pot participa la evenimentele respective, or, conform art. 11 alin. (2), în acest registru trebuie să fie înscriși toți meșteșugarii care au obținut certificatul de meșteșugar tradițional, cu alte cuvinte, meșteșugarii neînscriși în

registrul respectiv nu și-ar putea desfășura activitatea meșteșugărească. Pentru claritatea normei preconizate, propunem revederea acesteia și reformularea în consecință.

15. La **art. 8**, apreciem că aspectele privind facilitățile fiscale trebuie să facă obiectul legislației fiscale, iar nu să fie reglementate aici. De altfel, acestea nici nu sunt clar și corect formulate, putând genera interpretări diferite.

16. Aducem în atenție că **art. 10** are ca denumire marginală „Organizarea și funcționarea Uniunii”, deși, prin normele pe care acesta le conține nu reglementează aceste aspecte.

În plus, învederăm că articolul nu prevede **înființarea** Uniunii Naționale a Meșteșugarilor Tradiționali (Meșterilor Popolari) din România.

La **alin. (1)**, pentru precizia textului, acesta trebuie reformulat, în sensul menționării că Uniunea respectivă este persoană juridică de drept privat, iar nu „o entitate de utilitate publică, cu personalitate juridică”.

La **alin. (2)**, sintagma „are dreptul de a propune modificări legislative în domeniu” nu este clară, fiind necesară reformularea textului, în funcție de ceea ce s-a dorit a se exprima.

Precizăm însă că, în ipoteza în care a fost avut în vedere dreptul de inițiativă legislativă, soluția legislativă contravine prevederilor art. 74 alin. (1) teza I din Constituție, potrivit căruia „*Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot*”.

17. Semnalăm că **art. 11** omite să prevadă înființarea Registrului Național al Meșteșugarilor Popolari, fiind necesară completarea textului articolului în mod corespunzător.

La **alin. (1)**, apreciem că mai potrivit în context ar fi ca norma să se refere la gestionarea Registrului respectiv, iar nu la administrarea acestuia.

La **alin. (2)**, norma introduce un nou concept, și anume acela de artizani populari, nefiind clar în ce constă deosebirea față de meșteșugarii populari sau tradiționali și oricum propunerea legislativă vizându-i doar pe aceștia din urmă, pe care îi și definește, la art. 2 lit. c). Este necesară revederea textului în această privință și reconsiderarea soluției legislative preconizate.

18. La **art. 12**, nu este clar care activități prevăzute de lege sunt finanțate de la bugetele respective. În plus, sintagma „din bugetele

autorităților locale și din fonduri alocate de Ministerul Culturii” are o redactare defectuoasă, în locul acesteia putând să se prevadă că finanțarea respectivă se realizează de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Culturii, în limita sumelor alocate anual cu această destinație. Cât privește finanțarea de la bugetele locale, semnalăm că o asemenea prevedere este susceptibilă a încălca principiul autonomiei locale, în componenta sa financiară, astfel cum este reglementată de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

Pe cale de consecință, este necesară formularea textului, ținând seama de aspectele semnalate mai sus.

19. La art. 13 alin. (1), norma trebuie să se refere în mod expres la **aprobarea** prin hotărâre a normelor metodologice de către Guvern. Prin urmare, propunem reformularea acesteia în mod corespunzător.

Cât privește **alin. (2) și (3)**, apreciem că prevederea în detaliu a reglementărilor pe care trebuie să le conțină normele metodologice nu este necesară, atâta vreme cât la alin. (1) se face vorbire generic despre normele metodologice de aplicare a legii, în plus existând riscul omiterii unor reglementări care ar fi necesare pentru buna desfășurare a activităților meșteșugărești.

PREȘEDINTE
FLORIN IORDACHE
PLATIN

București
Nr. 1169/20.11.2024